

סדר הלימוד ליום כ שבט [יום 138 בשנה]

קחו מאתכם תרומה לה'. רבי יהודה פתח, (ישעיה נח) הלווא פרס לרעב לחמך וגו'. בא וראה, אשרי חלקו של אדם כשעני פוגש אותו. שאותו העני הוא דורון של הקדוש ברוך הוא ששלח אליו. מי שמקבל את אותו דורון בסבר פנים, אשרי חלקו!

בא וראה, מי שחס על העני ומשיב את נפשו, הקדוש ברוך הוא מעלה עליו כאלו הוא ברא את נפשו. ועל כן, אברהם שהיה חס על כל בני העולם, העלה עליו הקדוש ברוך הוא כאלו הוא ברא אותם, שכתוב (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן.

וואף על גב שהרי בארנו, הלווא פרס, מה זה פרס? לפרס לו מפה בלחם ומזון לאכל. דבר אחר הלווא פרס, כמו שנאמר (דניאל ה) פרס פריסת וגו'. שצריך לפרס פרוסות לחם לפניו כדי שלא יתביש, ויפרס לפניו בעין טובה. לחמך, לא כתוב לחם, אלא לחמך, אותו שהוא שלך. מממונה, ולא של גזל, ולא של עשק, ולא של גנבה. שאם כך, זו אינה זכות, אלא אוי לו שבא להזכיר את חטאיו. כמו כן קחו מאתכם תרומה, להרים ממה שהוא שלכם, ולא מעשק, ולא מגזל, ולא מגנבה, וכך פירושו.

רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, פגש בהם רבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי שכינה עמנו. כשהגיע אליהם, אמר רבי אבא, כתוב (מלכים א ב) מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדרך וגו' לבנות בית להיות שמי שם. פסוק זה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. שכתוב לא בחרתי בעיר, ואבחר בדרך. מה זה עם זה? ואבחר בירושלים היה צריך להיות!

אף כשיש רצון לפני הקדוש ברוך הוא לבנות עיר, מסתכל בראשונה באותו הראש שמנהיג את העם של העיר, ואחר כך את בני העיר, ומביא את העם לשם. זהו שכתוב לא בחרתי בעיר, עד שהתבוננתי בדרך להיות רועה על ישראל, משום שהעיר וכל בני העיר כלם עומדים בזכות הרועה שמנהיג את העם. אם הרועה הוא טוב - טוב לו, טוב לעיר, טוב לעם. ואם הרועה הוא רע - אוי לו, אוי לעיר ואוי לעם! ועכשו הסתכל הקדוש ברוך הוא בעולם, ועלה

ברצונו לבנות אותה, והעמיד בראש את דוד. זהו שכתוב ואבחר בדוד עבדי. (והעמיד בראש הדור את רבי שמעון וחבריו לעמד לפניו).

דבר חדש שמענו. פתח ואמר, (תהלים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו. וכי אל יעקב, ולא אל אברהם, ולא אל יצחק? אלא אל יעקב, משום שיעקב לא בטח באביו ולא באמו כשברח מלפני אחיו והלך יחידי בלי ממון, כמו שנאמר (בראשית לב) כי במקלי עברתי את הירדן הזה, והוא בטח בקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם כח) אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו'. והכל שאל מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו.

שברו על ה' אלהיו. שברו, ולא אמר תקנתו ולא בטחוננו, אלא שברו. אל תקרי שברו אלא שברו, שנוח לצדיקים לשבר את עצמם ולהשבר שבר על שבר, והכל על ה' אלהיו, כמו שנאמר (תהלים מד) כי עליך הרגנו כל היום. כי עליך נשאנו חרפה.

כמו שיעקב, שכתוב וירא יעקב כי יש שבר במצרים, שהרי שברון הגלות ראה שהיה לו במצרים, ושם חזקו בקדוש ברוך הוא. ובני יעקב סבלו את שבר הגלות ולא השתנו מתוך סוד האמונה של אבותיהם, ושמו של הקדוש ברוך הוא היה רגיל בגלות בפיהם.

ועל זה כתוב במשה, (שמות ג) ואמרו לי מה שמו מה. משום שהיו מכירים אותו ולא שכחוהו לעולמים וסבלו את שבר הגלות על הקדוש ברוך הוא, ומשום כך זוכים לגאלות ולנסים ולאותות רבים. **ואתם** קדושים עליונים, שסובלים את שבר הגוף ממקום למקום על הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה שזכאים אתם לעשות לכם נסים ופרקן ושתזכו לחיי העולם הבא. הלא הלכו כלם כאחד.

פתח ואמר, קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה וגו'. בא וראה, בשעה שאדם שם רצונו לעבודת רבונו, אותו רצון עולה בראשונה על הלב, שהוא קיום ויסוד של כל הגוף. אחר כך עולה אותו רצון טוב על כל אברי הגוף, ורצונם של כל אברי הגוף ורצון הלב מתחברים כאחד, והם מושכים עליהם את זהר השכינה לדור עמם, ואותו אדם הנו חלקו של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב קחו מאתכם תרומה. מאתכם היתה המשכה לקבל עליכם אותה תרומה להיות חלק לה'.

וְאָם תֹּאמַר שְׁלֹא בְרָשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד הַדְּבָר – בֵּא וְרֵאֵה מֶה כָּתוּב,
כָּל נָדִיב לְבוֹ יְבִיאָהָ אֶת תְּרוּמַת ה'. כָּל נָדִיב לְבוֹ וְדָאִי. מִי
שִׁיתְרָצָה לְבוֹ, יִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׂכִינָה אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְבִיאָהָ, אָף
עַל גַּב שֶׁהִיא בְּעַלְיָה לְמַעְלָה, יְבִיאָהָ מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן לְמִשְׁךְ אוֹתָהּ
לְדוֹר עֲמוֹ.

וּכְשֶׁתִּבְנֶה לְשֵׁרוֹת עֲמוֹ, כִּמְהַ בְּרָכוֹת וְכִמְהַ עֶשֶׂר תִּבְיֵא עִמָּה. זֶהוּ
שְׁכַתוּב זֶהב וְכֶסֶף וּנְחָשֶׁת. לֹא חֶסֶר לוֹ כָּל עֶשֶׂר הָעוֹלָם.
זֶה לְשֶׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל אַתֶּם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים – קָחוּ מֵאַתְכֶם
תְּרוּמָה לֵה'. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי שֶׁהִתְחִיל לְהֵרִים – הוּא שִׁירִים.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (יוֹנָה ב) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וְגו'. וְכִי בְּאִיזָה מְקוֹם
אָמַר לוֹ? אֲלֵא בְּשַׁעַר שְׂכַרְא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי בְּרָא אֶת דְּגֵי הַיָּם, וְאָז צִוָּה וְאָמַר
שִׁיחֶיהָ מִזְמָן דָּג אֶחָד לְבַלְעַ אֶת יוֹנָה, וַיְהִיָּה בְּמַעֲיוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים
וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, וְאַחֲרַי כֶּף יִשְׁלִיכְנּוּ בַּחוּץ.

וְלֵא זֶה לְבָדוֹ, אֲלֵא כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית – בְּכָל הַתְּנָה עֲמוֹ. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּרָא שָׁמַיִם, הַתְּנָה
עַמִּים שִׁיעֲלוּ אֶת אֱלֹהֵיהוּ הַשְּׁמַיִמָה בְּתוֹךְ סַעְרָה, וְכֶף הָיָה, שְׁכַתוּב
(מַלְכִים-ב ב) וַיַּעַל אֱלֹהֵיהוּ בְּסַעְרָה הַשְּׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּרָא אֶת הָאוֹר,
וְהַתְּנָה עֲמוֹ שִׁיחֶשֶׁף לְשֶׁמֶשׁ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת י)
וַיְהִי חֹשֶׁךְ אַפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים.

בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ בְּרָא אֶת הָרְקִיעַ, שִׁיחֶיהָ מִפְּרִיד בֵּין מַיִם לְמַיִם, כְּכַתוּב
(בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין
מַיִם לְמַיִם, וְהַתְּנָה עִמָּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַמַּיִם יִהְיוּ מִפְּרִידִים
לְיִשְׂרָאֵל בֵּין טְמֵאָה וְטָהָרָה לְהִטָּהַר בָּהֶם, וְכֶף הָיָה.

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוֹצִיא אֶרֶץ מִתּוֹךְ הַיָּם וְכִנֵּס אֶת הַמַּיִם, וְעָשָׂה מֵאוֹתוֹ
קְבוּץ שֶׁהִתְכַנְּסוּ לְמְקוֹם אֶחָד אֶת הַיָּם, וְהַתְּנָה עִם הַיָּם לְהַעֲבִיר
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ בִּיבֻשָׁה וּלְהַטְבִּיעַ אֶת הַמִּצְרַיִם, וְכֶף הָיָה, שְׁכַתוּב
(שְׁמוֹת יד) וַיָּשָׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶ לְאִיתָנוּ. אֵל תִּקְרִי לְאִיתָנוּ אֲלֵא לְתַנְאוּ,
לְמַה שֶׁהַתְּנָה עֲמוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. עוֹד הַתְּנָה עִם
הָאֶרֶץ, שֶׁתִּפְתַּח אֶת פִּיהָ בְּמַחְלָקָתוֹ שֶׁל קֶרַח וְתִבְלַע אֶת קֶרַח וְאֶת כָּל
עַדְתּוֹ, וְכֶף הָיָה, שְׁכַתוּב (בְּמַדְבָּר טו) וַתִּפְתַּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ וְתִבְלַע אֶתֶם,
וְאֶת קֶרַח.

ביום הרכיעי ברא שמש ולבנה, שכתוב יהי מארת ברקיע השמים, והתנה עם השמש להיות עומדת בחצי השמים בימי יהושע, שכתוב (יהושע י') ויעמד השמש בחצי השמים. התנה עם הכוכבים לעשות קרב עם סיסרא, שכתוב (שופטים ה) הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא.

ביום החמישי ברא את דגי הים ועופות השמים, התנה עם העופות שהעורבים יזונו את אליהו בזמן שעצר את השמים, שכתוב (מלכים א-יז) ואת הערבים צויתי לכלכלך שם. צויתי דוקא. והתנה עם דגי הים להזמין דג אחד שיבלע את יונה ולזרק אותו החוצה.

ביום הששי ברא את האדם, והתנה עמו שתצא ממנו אשה שתזון את אליהו, שנאמר הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. הנה צויתי - מיום שנברא העולם. וכך בכל מעשה ומעשה שהתחדש בעולם, הקדוש ברוך הוא צוה את אותו מעשה מיום שנברא האדם. אף כאן ויאמר ה' לדג, ויאמר - מששת ימי בראשית אמר לו.

כאן יש לנו סמך העולם על מעשי בני אדם בעולם הזה. יונה שירד לספינה, זוהי נשמת האדם שירדת לעולם הזה להיות בגוף האדם. למה נקראת יונה? משום שכיון שמשתתפת בגוף, אזי היא יונה בעולם הזה, כמו שנאמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. ואז האדם הולך בעולם הזה כמו ספינה בתוך הים הגדול שמחשבת להשבר, כמו שנאמר והאניה חשבה להשבר.

ואדם, כשהוא חוטא בעולם הזה וחושב שבורח מלפני אדונו ולא שם לב לאותו העולם, ואז מטיל הקדוש ברוך הוא רוח סערה חזקה - זוהי גזרת הדין שעומדת תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקשת את דין האדם מלפניו, וזוהי שמטה את הספינה ומזכירה את חטאי האדם לתפס אותו.

כיון שנתפס אדם על ידי אותה סערה בבית חליו, מה כתוב? ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם. אף על גב שאדם בבית חליו, הנשמה לא מתעוררת לשוב לפני אדונו ולפדות את חטאיו. מה כתוב? ויקרב אליו רב החבל. מי זה רב החבל? זה יצר טוב שמנהיג את הכל. ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אליהו וגו'. אין השעה לישן, שהרי מעלים אותך לדין על כל מה שעשית בעולם הזה, שוב מחטאך.

התבונן בדברים הללו ושוב לאדונך. מה מלאכתך – שאתה עסקת בה בעולם הזה, והודה עליה לפני רבונך. ומאין תבוא – הסתכל מאין באת, מטפה סרוחה, ואל תתגאה לפניו. מה ארצה – הסתכל שהרי מהארץ נבראת ולארץ תשוב. ואי מזה עם אתה – הסתכל אם יש לך זכות אבות שתגן עליך.

ביון שמעלים אותו לדין בבית דין של מעלה, אותה סערה, שהיא גזרת הדין שסוערת על האדם, מבקשת מהמלך לדון אותם התפוסים של המלך, וכלם באים אחד אחד לפניו. באותה שעה מתקרבים בית הדין. יש מהם שפותחים בזכות, ויש מהם שפותחים בחובה, וגזרת הדין תובעת דין.

ואם אותו אדם לא זוכה בדין, מה כתוב? ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו. הם משתדלים אותם שמורים זכותו להשיבו אל העולם הזה ולא יכלו. מה הטעם? כי הים הולך וסער עליהם. גזרת הדין הולכת וסוערת בחטאי האדם ומתגברת עליהם. **אז** מורידים עליו שלשה שליחים ממנים: אחד שכותב כל הזכיות וכל החטאים שעשה האדם בעולם הזה. ואחד שעושה חשבון ימיו. ואחד שהיה הולך עמו כשהיה במעי אמו, והרי בארנו שגזרת הדין לא שוככת עד לאותו זמן, שכתוב וישאו את יונה. וישאו, כשנוטלים אותו מביתו לבית הקברות.

ואז מכריזים עליו. אם הוא צדיק – מכריזים עליו ואומרים: תנו כבוד לדמות המלך, (ישעיה נז) יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלה נכחו. מנין לנו? שכתוב (שם נח) והלה לפניך צדקה כבוד ה' יאספה. ואם הוא רשע – מכריזים עליו ואומרים: אוי לו לפלוני, טוב לו שלא היה נברא. ואז מה כתוב? ויטלהו אל הים ויעמד הים מזעפו. כשמכניסים אותו לבית הקברות, שהוא מקום הדין, אז גזרת הדין שהיתה סוערת, שוככת מזעפה. והדג שבלע אותו זהו הקבר. **מה** כתוב? ויהי יונה במעי הדג. מעי הדג זהו בטן שאול. מנין לנו? שכתוב מבטן שאול שועתי. והוא היה במעי הדג, וקורא לו בטן שאול, שלשה ימים ושלשה לילות. אלו שלשה ימים שאדם בקבר ונבקעים מעיו.

לאחר שלשה ימים אותה טנפת נהפכת על פניו, ואמרת לו: טל מה שנתת בי. אכלת ושתית כל יום ולא נתת לעניים, וכל

יְמִיךָ הָיוּ כְּמוֹ חֲגִים וּמוֹעֲדִים, וְהַעֲנִיִּים הָיוּ רַעֲבִים, שְׁלֹא אָכְלוּ עִמָּךְ.
טל מֵה שְׁנַתָּת בֵּי. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מלאכי ב) וְזִרְיָתִי פָּרַשׁ עַל פְּנִיכֶם וְגו',
וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

לְאַחַר זֶה, מְשַׁלְּשָׁה יָמִים וְהִלָּאָה, אֲזוּ נִדוֹן הָאָדָם מֵעֵינָיו, מִיָּדָיו,
מִרְגְּלָיו, וּפְרָשׁוּהָ עַד שְׁלֹשִׁים יָמִים. כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יָמִים
נִדוֹנִים הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף כְּאֶחָד, וּמִשׁוֹם כֶּף הַנְּשָׁמָה נִמְצָאת בְּאַרְץ לְמִטָּה,
שְׂאִינָה עוֹלָה לְמִקְוָמָה, כְּאִשָּׁה שִׁיּוֹשְׁבַת בַּחוּץ כָּל יְמֵי הַטְּמֵאָה. אַחַר
כֶּף הַנְּשָׁמָה עוֹלָה, וְהַגּוּף נִרְקַב בְּאַרְץ, עַד אוֹתוֹ זְמַן שִׁיעֵיר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים.

וְעַתִּיד קוֹל אֶחָד לְהַעִיר בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וַיֹּאמֶר, (ישעיה כו) הֲקִיצוּ וְרַנְּנוּ
שְׁכֵנֵי עֶפְרָי כִּי טַל אֹרֶת טִלְךָ וְאַרְץ רְפָאִים תְּפִיל. אֵימָתִי זֶה
יִהְיֶה? בְּזְמַן שִׁיעֵבֵר מִלְּאֲדָה הַמּוֹת מִן הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (שם כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנֹצַח וְגו'. כִּיּוֹן שְׁבִלַע הַמּוֹת לְנֹצַח, אַחַר כֶּף, וּמִחָה ה' אֱלֹהִים
דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְחָרְפַת עִמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ. אֲזוּ כְּתוֹב,
וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבֶּשֶׁת.

כִּיּוֹן שֶׁהַתְּעוֹרֵר אוֹתוֹ קוֹל בֵּין הַקְּבָרִים, אֲזִי כָּל הַקְּבָרִים יִקְיֵאוּ אֶת
אוֹתָם הַמֵּתִים שְׁבָהֶם הַחוּצָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאַרְץ רְפָאִים תְּפִיל.
מֵה זֶה תְּפִיל? שְׁתִּקֵּיא אוֹתָם הַחוּצָה. רְפָאִים, מֵה זֶה רְפָאִים? שְׁקִבְלוּ
רְפוּאָה כְּמִקְדָּם, וְנִרְפְּאוּ עֲצָמוֹת בְּעֲצָמוֹת, וְאַלֶּה נִקְרָאִים רְפָאִים.

וְאִם תֹּאמֶר, הָרִי כְּתוֹב (בְּשֵׁאֵר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת) (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל
יִקוּמוּ? אֲלֹא וְדָאִי כָּל הָעוֹלָם יִתְרַפְּאוּ עֲצָמוֹתָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת,
אֲבָל מֵהֶם יִקוּמוּ וּמֵהֶם לֹא יִקוּמוּ. וְעַל זֶה כְּתוֹב רְפָאִים בַּל יִקוּמוּ.
אֲשֶׁרִי חָלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב בָּהֶם נִבְלָתִי יִקוּמוּן. וּבְדָג הַזֶּה
מִצָּאנוּ דְּבָרִים לְרְפוּאָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

הַדָּג הַזֶּה, כִּיּוֹן שְׁבִלַע אֶת יוֹנָה, הוּא מֵת, וּבּוֹ הָיָה יוֹנָה שְׁלֹשָׁה
יָמִים, וְאַחַר כֶּף חָזַר לַחַיִּים כְּמִקְדָּם וְהִקֵּיא אֶת יוֹנָה הַחוּצָה,
וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ, שְׁכָתוֹב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה. כְּתוֹב
כָּאֵן הַדָּגָה, וְכְתוֹב שָׁם (שְׁמוֹת ז) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בִּיָּאֵר מֵתָה, וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ.
כְּמוֹ זֶה עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַתְּעוֹרֵר בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף - וְאַרְץ
רְפָאִים תְּפִיל.

וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁשִׁבְעָה דִּינִים יִחְלְפוּ עַל הָאָדָם כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה. אֶחָד - אוֹתוֹ דִּין עֲלִיוֹן כְּשִׁיּוֹצֵאת הָרוּחַ מִן הַגּוּף. ב' -

כְּשֶׁמַעֲשִׂי וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וּמְכַרְיִים עָלָיו. ג' - כְּשֶׁנִּכְנַס לְקָבֵר. ד' - דִּין הַקָּבֵר. ה' - דִּין הַתּוֹלְעַת. ו' - דִּין הַגִּיהֶנֶם. ז' - דִּין הַרוּחַ שֶׁהוֹלְכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם מְנוּחָה עַד שִׁישְׁלָמוּ מַעֲשָׂיו. מִשּׁוֹם זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן תָּמִיד בְּמַעֲשָׂיו וַיָּשׁוּב לְפָנָיו אֲדוֹנוּ.

וּכְשֶׁהִתְבּוֹנֵן דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּדִינֵי הָאָדָם הַלְלוּ, הַקְּדִים וְאָמַר, (תהלים קד)
 בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', בְּטָרֵם תֵּצֵא מִן הָעוֹלָם, בְּעוֹד שְׂאֵת נִמְצָאת עִם הַגּוֹף. וְכָל קְרִבֵי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ - הֵם אֲבָרֵי הַגּוֹף שֶׁמְשַׁתְּתָפִים כְּאֶחָד עִם הַרוּחַ. עִכְשָׁו כְּשֶׁתִּמְצָאוּ עִמָּה, הַקְּדִימוּ לְכַרֵּךְ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ טָרֵם שֶׁיָּבֵא זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְכַרֵּךְ וּלְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה. וְעַל זֶה אָמַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. בָּאוּ אוֹתָם הַחֲבָרִים וְנִשְׁקוּ אֶת רֵאשׁוֹ.

רַבִּי חִזְיָא פְּתַח וְאָמַר, קָחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לֵה'. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָרָאוּ אֶלָּא כְּדִי שִׁיבְאוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. בְּתוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל הַתּוֹרָה הוּא עוֹמֵד. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. הַתּוֹרָה הִיא אֲרֶךְ חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲרֶךְ הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכֵּן מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בְּתוֹרָה, כְּאִלּוּ הִשְׁתַּדֵּל בְּהִיכְלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיכְלוֹ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא הַתּוֹרָה. וְכִשְׁאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד שָׁם וּמְקַשֵּׁב לְקוּלוֹ, כְּכַתוּב (מלאכי ג) וַיִּקְשֶׁב ה' וַיִּשְׁמַע וְגו'. וְנִצּוֹל הָאָדָם מִשְׁלֵשָׁה דִינִים: מִדִּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִדִּין מִלְּאֲךָ הַמְּוֹת שֶׁלֹּא יְכוּל לְשַׁלֵּט עָלָיו, וּמִדִּין הַגִּיהֶנֶם.

וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן. מִי הוּא? אֶלָּא יֵשׁ סֵפֶר לְמַעְלָה וַיֵּשׁ סֵפֶר לְמַטָּה. זְכוֹרוֹן - (אות) הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ שֶׁנוֹטֵל וְכוֹנֵס אֵלָיו אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְמַעְלָה. סֵפֶר זְכוֹרוֹן - שְׁתֵּי דְרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, וְסוּד זֶה שֵׁם יְהוָה שֵׁם אֶחָד. יְהוָה אֶחָד. וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.

מִשּׁוֹם שִׁישׁ שֵׁם וַיֵּשׁ שֵׁם. שֵׁם לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נִרְשָׁם (נִקְרָא שֵׁם) מִמָּה שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נִרְמָז בִּידִיעָה כְּלָל, וְזוֹ נִקְרָאת נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה. שֵׁם לְמַטָּה, שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, מְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְהַ הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוֹם שֶׁקִּצְהַ הַשָּׁמַיִם נִקְרָא זְכוֹרוֹן. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא נִקְדָּה שֶׁלְמַטָּה, שֶׁהוּא שֵׁם מְאוּתוֹ זְכוֹרוֹן, שֶׁהוּא קִצְהַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁנוֹטֵל אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְמַעְלָה. וְזֶהוּ קִצְהַ הַשָּׁמַיִם שֶׁלְמַטָּה. וְהַשֵּׁם שֶׁלּוֹ הִיא הַנִּקְדָּה

שְׁלֵמֻטָּה. נִקְדָּה זוֹ הִיא סֵפֶר שְׁעוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן, וְזֶהוּ וּלְחֻשְׁבֵי שְׁמוֹ.
הַסֵּפֶר שְׁאֲמַרְנוּ וְשֵׁם – דָּבָר אֶחָד הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים.

הַנִּקְדָּה הַזֹּאת, מְשׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּאֲמֻצָּע, הִיא עֲלִיוֹנָה עַל כָּל
הַנְּאֻחִים בָּהּ. שֶׁשָּׂה צְדָדִים אֲחוּזִים בְּסֵפֶר הָעֲלִיוֹן, וְהוּא
עֲלִיוֹן עֲלֵיהֶם. שֶׁשָּׂה צְדָדִים נְאֻחִים בְּסֵפֶר הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא עֲלִיוֹן
עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה סֵפֶר עֲלִיוֹן וְסֵפֶר תַּחְתּוֹן, וְהִכָּל נִקְרָא תוֹרָה.

מָה בֵּין זֶה לָזֶה? אֵלָּא, סֵפֶר עֲלִיוֹן הוּא תוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, מְשׁוּם שֶׁהִיא
סְתוּמָה וְלֹא עוֹמֶדֶת, אֵלָּא רַק בְּכַתָּב, שֶׁשֵּׁם הוּא הַמָּקוֹם
לְהַתְגַּלּוֹת לְמֻטָּה. וּמִי הוּא הָעוֹלָם הַבָּא? סֵפֶר הַתַּחְתּוֹן, זֶה תוֹרָה
שֶׁנִּקְרָאת תוֹרָה שְׁבַעֲלֵ פֶה. וּמִי הוּא עַל פֶּה? אֵלּוֹ הַמְּרַכְּבוֹת שֶׁל מֻטָּה,
שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמְשׁוּם שֶׁאֵינָן בְּכֻלָּל שֶׁל כְּתִיבָה שְׁלֵמֻעֵלָה,
נִקְרָאִים עַל פֶּה.

וְתוֹרָה זוֹ עוֹמֶדֶת עַל פֶּה, מְשׁוּם שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וּמְשֵׁם יִפְרֹד וְהִיא
לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים. וְתוֹרָה הָעֲלִיוֹנָה, אֵף עַל גֹּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת
לְמַעַלָּה, לֹא נִקְרָאת עַל הַכְּתָב, אֵלָּא שֶׁבְּכַתָּב, שְׁעוֹמֶדֶת בְּכַתָּב, וְאוֹתוֹ
הַכְּתָב נַעֲשֶׂה הִיכָל אֵלֶיהָ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַהִיכָל וְנִשְׁמֶרֶת
שֵׁם. וּמְשׁוּם כִּךָ נִקְרָאת תוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְלֹא עַל כְּתָב.

אֲבָל הַתוֹרָה שְׁלֵמֻטָּה הִיא עוֹמֶדֶת עַל מְרַכְּבוֹתֶיהָ, וְנִקְרָאת עַל פֶּה,
שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמְשׁוּם שֶׁלֹּא נִחְשַׁבְתָּ (נִתְנָה) מִבְּפָנִים מְכֻלָּל שֶׁל
כְּתִיבָה, לֹא נַעֲשׂוּ הִיכָל לְנִקְדָּה הַזֹּאת כְּמוֹ אוֹתָהּ נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה. וּמְשׁוּם
שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן נִקְרָאת תְּרוּמָה.

עוֹד שֶׁמַּעֲתִי מִן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. תְּרוּמָה, מָה זֶה תְּרוּמָה? כְּמוֹ
שֶׁבְּאֲרָנוּ, שְׁנַיִם מִמָּאָה. בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ הַקְּדוּשׁוֹת
שֶׁבְּסוּד הָאֲמוּנָה שֶׁנִּגְלָה בְּהֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵן עֶשֶׂר דְּרָגוֹת, וְהֵן
עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ. וְאֵלּוֹ הָעֶשֶׂר עוֹלָם לְמָאָה. וּכְשֶׁאֲנוּ
צָרִיכִים הַנִּקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת לְהָרִים אוֹתָהּ, אָסוּר לָנוּ לְקַחְתָּהּ לְבִדָּה,
אֵלָּא אוֹתָהּ עִם בַּעֲלָהּ, וְהֵם הַשְּׁנַיִם מִהֶמָּאָה שְׁאֲמַרְנוּ, מְשׁוּם שֶׁאֵין
צָרִיךְ לְהַפְרִידֵם כְּלָל, אֵלָּא לְיַחַדָּה עִם בַּעֲלָהּ. וְלִכֵּן נִקְרָאת תְּרוּמָה
בְּכֻלָּל אֶחָד.

וּבֹא רְאֵה, בְּכָל יוֹם הַפְּרוֹז קוֹרָא: כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בְּכֶם עוֹמֵד הַדָּבָר
הַזֶּה. וְזֶהוּ קָחוּ מֵאֲתַכֶּם תְּרוּמָה לַה'. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהַדָּבָר קָשָׁה
עֲלֵיכֶם – כָּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה.

מה זה יביאה? אלא מכאן למדנו את סוד התפלה, שאדם שפוחד מרבנו ומכונן לבו ורצונו בתפלה, מתקן תקון העליון, כמו שבארנו. בראשונה בשירות ותשבחות שאומרים המלאכים העליונים למעלה. ובאותה עריכת התשבחות שאומרים ישראל למטה, היא מקשטת את עצמה ומתקנת בתקונה כמו אשה שמתקשטת לבעלה.

ובסדר התפלה, באותו התקון של תפלת מישב, מתקנים את עלמותיה וכל אלו שלה. ומתקשטות כל עלמותיה, ואחר כך הכל מתקנים ומסדרים. וכשמגיעים לאמת ויציב, אז הכל מתקנים, היא ועלמותיה, עד שמגיעים לגאל ישראל, ואז צריך לעמד הכל על מקומם.

משום שכאשר מגיע אדם לאמת ויציב והכל מתקן, עלמותיה נוטלות אותה, והיא נוטלת את עצמה למלך העליון. כיון שמגיעים לגאל ישראל, אזי המלך הקדוש העליון נוסע בדרגותיו ויוצא לקבל אותה.

ואנו מלפני המלך העליון צריכים לעמד על מקומנו באימה ברעדה, שהרי אז הוא מושיט ימינו אליה, ואחר כך את שמאלו ששם לה תחת ראשה, ואחר כך מתחבקים שניהם כאחד בנשיקה. ואלה הן השלש הראשונות, וצריך אדם לשים לבו ורצונו ולכונן בכל התקונים והסדרים הללו של התפלה, פיו ולבו ורצונו כאחד.

עכשו שהמלך העליון והגבירה הם בחבור אחד בשמחה באותן נשיקות - מי שצריך לבקש בקשות, יבקש, שהרי אז שעת רצון היא. כיון ששואל אדם שאלותיו מלפני המלך והגבירה, אז יתקין עצמו ברצונו ולבו לשלש אחרות לעורר שמחה שבפיה, שהרי מאלו השלש הוא מתברך בדבקות אחרת. ויתקין אדם את עצמו לצאת מפניהם, ולהניחם בשמחה גנוזה של אלו השלש. ועם כל זה, שיהיה רצונו שיתברכו התחתונים מאותן ברכות של שמחה נסתרת.

ואז צריך לפל על פניו ולמסר את נפשו בשעה שהיא לוקחת את הנפשות והרוחות. אז זו השעה למסר נפשו בתוך אותן נפשות שהיא לוקחת, שהרי אז צרור החיים הוא כראוי.

דָּבָר זֶה שְׁמַעְתִּי בְּסוּדוֹת שֶׁל הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלוֹת, פָּרַט לָכֶם חֲסִידִים עֲלִיוֹנִים. שְׂאֵם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִיא לֹקַחַת נִפְשׁוֹת וְרוּחֹת בְּרִצּוֹן שֶׁל דְּבָקוֹת אַחַת, הוּא יְשִׁים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה, וְנוֹתֵן נִפְשׁוֹ בְּדְבָקוֹת בְּאוֹתוֹ הַרְצוֹן לְהַכְּלִילָהּ בְּאוֹתָהּ הַדְּבָקוֹת. אִם מִתְקַבְּלֶת בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּאוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁל אוֹתָן נִפְשׁוֹת רוּחֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהִיא לֹקַחַת, זֶהוּ אָדָם שֶׁנִּצְרָר בְּצִרּוּר הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד, שְׁצָרִיךְ לְהַפְּלֵל מִכָּל הַצְּדָדִים, הַמְּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְלִהְיֶטֶר בְּנִשְׁמוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים. מִתְעַטֶּרֶת בְּנִשְׁמוֹת מִלְּמַעְלָה, וּמִתְעַטֶּרֶת בְּנִשְׁמוֹת מִלְּמַטָּה. וְאִם אָדָם יִכּוֹן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְכָל זֶה וְיִמְסֹר נִפְשׁוֹ מִלְּמַטָּה בְּדְבָקוֹת וּבְרִצּוֹן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שְׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַשְּׁלוֹם שְׁלַמְעֵלָה, לְאוֹתוֹ שֶׁמְבָרֵךְ אֶת הַגְּבִירָה וּמְכַלִּיל אוֹתָהּ וּמְעַטֵּר אוֹתָהּ בְּכָל הַעֲטָרוֹת.

אִתָּה כֶּף, לְאִישׁ הַזֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שְׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ו') וַיִּקְרָא לוֹ ה' שְׁלוֹם. וְכָל יָמָיו כֶּף קוֹרְאִים לוֹ לְמַעְלָה - שְׁלוֹם, מִשּׁוֹם שֶׁהַכְּלִיל וְעֵטֶר אֶת הַגְּבִירָה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שְׁלוֹם לְמַעְלָה.

וּבְאִשְׁרֵי אוֹתוֹ הָאָדָם מְסַתְּלֵק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וּבוֹקֶעֶת אֶת כָּל אוֹתָם הַרְקִיעִים וְאֵין מוֹחָה בִּידָהּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לָהּ וְאוֹמֵר, (יִשְׁעִיָּה נז') יְבוֹא שְׁלוֹם. וְהַשְּׂכִינָה אוֹמְרָת, יִנּוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגו'. וַיִּפְתְּחוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר נִהְרוֹת אֶפְרָסְמוֹן טְהוֹר, וְלֹא יִהְיֶה מִי שִׁימְחָה בִּידָהּ. וְעַל כֶּף, אֲשֶׁרֵי מִי שִׁישִׁים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה, וְעַל זֶה כְּתוּב, כָּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָהּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאֵר.

הַרְיִים רַבִּי אַבָּא אֶת קוּלוֹ וְאָמַר, אוֹי, רַבִּי שְׁמַעוֹן, אַתָּה בַּחַיִּים, וְאֲנִי בּוֹכָה עָלֶיךָ. לֹא עָלֶיךָ אֲנִי בּוֹכָה, אֶלָּא אֲנִי בּוֹכָה עַל הַחֲבָרִים וּבוֹכָה עַל הָעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא כְּמוֹ מְנוּרָה שֶׁל נֵר שְׂדוּלֵק לְמַעְלָה וְדוּלֵק לְמַטָּה, וּבְאוֹר שְׂדוּלֵק לְמַטָּה מְאִירִים לְכָל הָעוֹלָם. (מֵאִיר לְמַעְלָה) אוֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתְּלֵק הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה לְאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, מִי יֵאִיר לָנוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה לְעוֹלָם? קָם רַבִּי אַבָּא וּנְשַׁק אֶת רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לוֹ,

הדברים הללו היו תחת ידך, ועל כן הקדוש ברוך הוא שלחני עד לכאן להתחבר עמכם. אשרי חלקי.

רבי יוסי פתח פסוק אחריו ואמר, וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו וגו'. פסוק זה פירושו. אבל בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, (דברים א) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים, בחן את כל ישראל ולא מצא נבונים. זהו שכתוב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים, ואלו נבונים לא כתוב. ואם תאמר שנכון היא דרגה יותר עליונה מחכם – כן זה ודאי!

מה בין זה לזה? חכם, הרי פירושו, שאפלו תלמיד המחכים את רבו נקרא חכם. חכם, שיודע לעצמו כל מה שצריך. בנכון יש כמה דרגות – שמסתכל בכל, ויודע בשלו ובאחרים, וסימןך – (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו. (שמואל ב-כג) צדיק מושל יראת אלהים. וכאן חכם לב דוקא. בלב חכם, ולא במקום אחר, משום שעומד בלב, ונכון למעלה ולמטה, מסתכל בעצמו ובשאר אחרים.

פתח ואמר, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה וגו'. כאן בתפלה שצריך אדם להתפלל לפני הקדוש ברוך הוא, שהיא עבודה אחת גדולה ונכבדה מאותן העבודות של רבונו. בא וראה, יש עבודה של הקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה, שהיא עבודה שעומדת במעשה הגוף והיא עבודה. ויש עבודה של הקדוש ברוך הוא שהיא עבודה יותר פנימית, שהיא עקר הכל, ועומדת באותה עבודה פנימית שהיא עקר הכל.

בגוף יש שנים עשר איברים שעומדים במעשה הגוף, כמו שבארנו, ואלו הם אברי הגוף ועבודת הקדוש ברוך הוא שהמעשה עומד בהם. משום שעבודת הקדוש ברוך הוא היא בשני צדדים, באברי הגוף החיצוניים, ויש שנים עשר איברים אחרים פנימיים לפני מהגוף. והם תקונים פנימיים לפני מהגוף לתקן בהם התקון של הרוח, שהיא עבודה נכבדה פנימית של הקדוש ברוך הוא, כמו שבארנו בתוך הסודות הפנימיים שאמר רבי שמעון, והם סוד החכמה העליונה, ונודעו בין החברים, אשרי חלקם.

תפלת האדם היא עבודת הרוח, והיא עומדת בסודות עליונים, ואנשים לא יודעים, שהרי תפלת האדם בוקעת אוריים ובוקעת רקיעים ופותחת פתחים ועולה למעלה.